

---

10. FEBRUAR 1937
- 31. DECEMBER
1940

DAGLIGT LIV VED REGIMENTET

DAGLIGT LIV VED REGIMENTET

I denne periode foregik regimentets omdannelse fra bereden enhed til blandet opklaringsregiment; hesten - husarens trofaste ven og stadige ledsager siden regimentets oprettelse - trak sig noget tilbage i det organisatoriske billede og overlod en del af pladsen til de cykler og motorkøretøjer, der militært som civilt var begyndt at fortrænge den. Når man rører ved rytterens hest, snitter man i hans hjerte; og det var ikke uden sorg, navnlig de ældre husarofficerer iagttog denne udvikling. De havde jo viet deres liv til hesten og dens brug til samfundets gavn i krig som i fred. Men loyalt sluttede man op om den militære nødvendighed og koncentrerede sig dels om at lære det nye, dels om at bevare mest muligt af regimentets symboler og traditioner for også af hensyn til kommende slægtled at opretholde den kontinuitet, der har vist sig af afgørende betydning for militær holdning og korpsånd.

Året indledtes som tidligere med officerskorpsets nytårscour 1. januar hos H. M. Kongen - en smuk tradition, der endnu opretholdes. Oplæsningen af Kongens nytårshilsen fulgte under en parade, i reglen 6. januar. Ved de kgl. aftenselskaber i januar 1937 og januar 1939 stillede regimentet vagtkommandoer til fods.

22. januar 1937 formæledes Hendes kongelige Højhed Prinsesse Alexandrine-Louise med Greve Luitpold af Castell-Castell, hvorunder premierløjtnant H. Leschly med 10 gardehusarer paraderede først i Slotskirken, senere i Drabantsalen på Christiansborg.

Allerede i januar 1937 forelå det første udkast til den nye hærlov; dens hovedformål var en forstærkning af hæren med flere og kraftigere, tunge våben, men da det ikke måtte medføre udgiftsforøgelser, måtte man samtidigt spare på mandskabsstyrkerne. Forbilledet for rytteriet var de blandede opklaringsregimenter med heste, cykler, motorcykler og panservogne, som var opstået overalt i udlandet, og som havde givet anledning til forsøg også herhjemme med cykler og panservogne. Ved et studieophold i Frankrig 1932-33 havde ritmester F. B. Alten haft lejlighed til at bidrage væsentligt med forslag til den nye organisation. Det første lovudkast gik så vidt som til at afskaffe rytteriet som våbenart og i stedet indføre to opklaringsbatailloner ved fodfolket af den nævnte sammensætning. Under forhåndsomtalen af regimentets fødselsdag i februar spåede aviserne samtidigt dets snarlige nedlæggelse, men så galt skulle det dog ikke gå. Både generalinspektøren for rytteriet og chefen for generalkommandoen - der betegnede en hær uden rytteri som en »invalid« - gik stærkt imod så radikal en ændring, og tanken blev ikke ført ud i livet.

Ryttereskadronernes uddannelse foregik ikke uden vanskeligheder, da storbyen København efterhånden omklamrede kasernen og stærkt indskrænkede øvelsesmulighederne. Uddannelsen samlede sig især om ridning, tjeneste ved hesten og våbenbrug til hest og til fods; den daglige staldtjeneste tog ca. tre timer. Imidlertid udnyttedes tiden fuldtud, og der var - målt med vore dages øjne - ikke megen frihed. Lørdags- søndagsorlov begyndte først ca. kl. 17,15, og kun hvis lørdagsparaden havde været tilfredsstillende, og gik til søndag kl. 24,00. Herudover var der fri kun på selve helligdagene - såfremt man da ikke havde vagt eller anden særlig tjeneste.

Ved paraden den 10. februar 1937 overrakte Kong Christian X oberst Giersing kommandørkorset af Bannebroge

Parade paa Rosenborg eksercerplads ved Gardehusarregimentets 175-aars jubilæum den 10. februar 1937

Forrest Kong Christian X fulgt af oberst Giersing dernæst Kronprins Frederik og generalløjtnant Erik With

Støvler kunne f. eks. kun prøves hos skomageren søndag formiddag, i hvilken anledning skomageren nær havde pådraget sig en politisag for overtrædelse af lukkeloven, hvis ikke regimentet var kommet imellem. Til felttjeneste måtte man helt uden for København, og den suppleredes derfor ofte med talrige småopgaver på terrainbord. Skydningen var - på grund af den knappe ammunitionstildeling - det svage punkt; den foregik ca. en gang månedligt på Amager og gav derved anledning til langvarige udrykninger. Efter hærloven af 1937's ikrafttræden gik uddannelsen som helhed tilbage; mandskabet var for fåtalligt til både afgivelser og uddannelse, og ofte var ca. 1/3 af rekrutterne fraværende fra de egentlige øvelser. Fra efteråret 1937 måtte de sættes på vagt kun en uge efter mødet, og det pinte regimentets chef til sidst i sine indberetninger at måtte konstatere, at disse folk højst kunne bruges som beredent fodfolk.

10. februar fejredes regimentets fødselsdag; den blev i 1937 særlig festlig, da regimentet fyldte 175 år. I paraden for Kong Christian X på Rosenborg eksercerplads deltog foruden regimentets to rytterskadroner en deputation fra Gardehusarforeningerne samt en del tidligere befalingsmænd. Ved samme lejlighed modtog regimentschefen af Majestæten kommandørkorset af Dannebrogordenen.

Officersmiddag i restaurant Nimb ved jubilæumsfesten den 10. februar 1937

Festlighederne fortsatte om eftermiddagen med foredrag og film for mandskabet samt ekstraforplejning, hvortil Dansk Industri Syndikat havde skænket et beløb.

Om aftenen samledes officerskorpset til middag i Nimbs selskabslokaler; her var blandt andre inviteret Hans kongelige Højhed Prins Harald, generalmajor Hegermann-Lindencrone samt regimentets tidligere chefer, oberst Willemoës og oberst Pontoppidan.

I 1938 hædredes regimentet dagen efter fødselsdagen med inspektion af Hans Majestæt Kongen.

Regimentets eget krigsspil løb i reglen af stabelen i februar og suppleredes med en instruktionsøvelse i marts, hvortil en del af reserveofficererne var indkaldt; den gennemførtes naturligvis i terrainet, således i 1938 om Ringsted og i 1939 om Sorø.

30. marts 1938 udnævntes Hans Højhed Prins Viggo til oberstløjtnant ved regimentet.

Større samlede øvelser afholdtes normalt om efteråret, men i 1939 indledte sjællandske division de forårsøvelser, som skulle prøve mandskab og materiel under vinterforhold. De gennemførtes 27.-30. marts nordøst for Ringsted, og regimentet deltog med de to rytterskadroner under samlet kommando af ritmester Buchholtz-Nielsen; vinterindkvarteringen uden bespisning toges ikke altfor højtideligt af kvarterværterne, så husarerne blev stopfodrede fra skiftevis køkkenvogn og kvarterer.

Den stigende motorisering efter den nye hærlovs ikrafttræden medførte fra april 1938, at regimentet gjordes selvstændigt motorforvaltende.

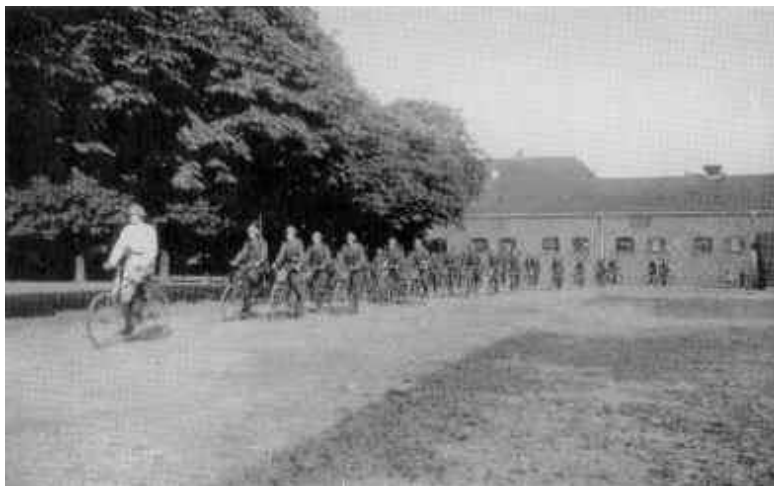
Oberstløjtnant Hans Højhed Prins Viggo

Sommeren igennem fortsattes rytterskadronernes uddannelse; de uberedne eskadroner, hvis mandskab mødte i maj og hjemsendtes i oktober, og hvis motormateriel derfor var opklodset om vinteren, uddannedes kun om sommeren.

På Vognmandsmarken - der naturligvis var alt for lille som øvelsesplads - havde de lejlighed til nogen måludpegning, afstandsbedømmelse og skyttetjeneste; i øvrigt gik tiden med specialtjeneste ved de mange nye våben og køretøjer og med en ugentlig udrykning til felttjeneste. Rådighedsbeløbet til motorkørsel, kr. 10.000 pr. finansår, gav ikke mulighed for mere.

Panservogneskadronen var indkvarteret på Bådsmannsstrædes kaserne med vognene garageret ved trainafdelingen. Manglen på egnede panservognskørere førte til ansættelse af faste kørere i lighed med vore dages stampersonel; vognene kørtes af underkorporaler og menige til frivillig tjeneste med tre

måneder ad gangen, og de fleste af dem udnævntes efterhånden til korporaler. Uddannelse i meddelelsetjeneste (signaltjeneste) skete samlet på særlige kursus ved regimentet for alle eskadroners signalfolk.

Cyklister under øvelse paa Gardehusarkasernen

Den nye hærlov trådte i kraft 7. maj 1937; som nævnt bevaredes rytteriet som våbenart og de særlige kavaleribetegnelser eskadron og ritmester bibeholdtes, men ryttereskadronernes antal indskrænkedes til to. Med hærloven kom der for alvor gang i forsøgene med det nye materiel, der fra november 1937 skulle danne grundlaget for regimentets nye organisation.

Sommeren 1937 prøvedes en tungere organisation af ryttereskadronerne med rekylgeværer (lette maskingeværer) ved alle grupper og maskingeværer i trefod ved en deling pr. eskadron. Det viste sig, at eskadronernes bevægelighed ikke indskrænkedes væsentligt derved, og ildkraften øgedes jo betydeligt; men trefodssadlerne krævede særligt kraftige heste og gav let trykninger, og ammunitionsforsyningen blev et problem.

Motorcyklisterne var genstand for forsøg både i 1937 og 1938. Efter særlige kursus for befalingsmænd ved skydeskolen for håndvåben gik man i gang med uddannelsen ofte under øvelser af længere varighed og i mørke - og gennemførte den til bunds med ordonnansuddannelse for alle og vidtgående observatøruddannelse. Forsøgene gav gode resultater; især viste Nimbus-motorcyklen sig fortrinlig til formålet. I forbindelse med motorcyklistuddannelsen prøvedes Dansk Industri Syndikats 20 mm maskinkanon om sommeren. Den var træfsikker, med stor skudhastighed og sikkert funktionerende; en kanongruppe kunne, fra kørsel med 45-50 km/t på 15-20 sekunder standse og åbne ild uden at tage kanonen af cyklen. I 1939 udvidedes forsøgene til samme kanon i universallavet, monteret på en let lastvogn, til både luftmåls- og panserværnsskydning og med godt resultat.

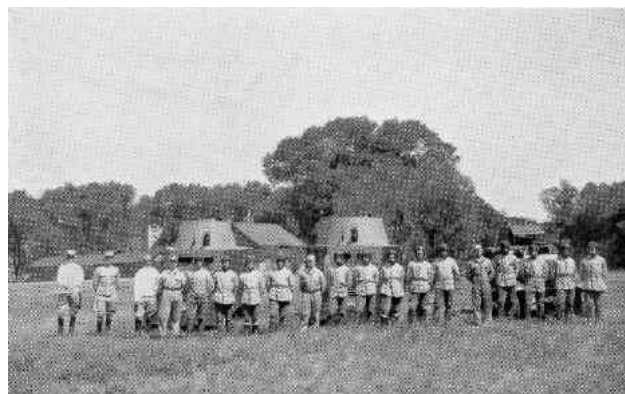
Panservognsforsøgene fortsatte fra tidligere år både i 1937 og 1938; det oprindelige »panservognskompagni« benævntes efter den nye hærlov panservognseskadron. I 1937 var de to rytterregimenter fælles om »kompagniet«, der fra foråret var underlagt Gardehusarregimentet, men fra forlæggelsen til Jylland kom under Jydske Dragonregiment. Forsøgene omfattede en del forsøgspanservogne (F. P.) - i hovedsagen almindelige motorvogne med karosseri og overbygning af

stålplade - samt den svenske Landsverk-panservogn »Lynx«; denne sidste indførtes endeligt. »Lynx«-vognen var bevæbnet med to maskingeværer og en 20 mm kanon og havde to kørere: En til forlæns- og en til baglæns-(revers-) kørsel; dens evne til at køre uden for vejene var ikke helt tilstrækkelig. Men værst var dog dette ved de andre forsøgsvogne, hvor man i Melby måtte lægge teltflager under hjulene for at komme igennem sandet. Til kongerevuen 1938 -som i øvrigt blev aflyst - måtte man rekvirere snekæder og haletove til vognene for at sikre sig mod, at de kom til at sidde fast på marken.

Den nye tid manifesterede sig i øvrigt i talrige andre forsøg. Man prøvede den tyske Tempo-vogn som chefsvogn og til opklaring, nye karabinhylstre, WYTA-påhængsvogne til cyklerne og specialsidevogne til motorcyklerne til kanon og ammunition samt en let frakke af gråfarvet bomuldsdrejl. I maj 1938 blev de normerede livremme af simslæder for underofficerer ved rytteriet erstattet med livremme af ufarvet læder, og samtidigt blev det for menige ryttere bestemt, at de til kappe og sommerfrakke skulle bære brun livrem, til bajstrøjen ingen. I sommeren 1937 afholdtes ved regimentet forsøg med en ny trøje 1923, der i henhold til direktiverne skulle »anvendes under sådanne forhold, hvor underafdelingerne på grund af varme ellers ville bruge lærredstrøje«; den måtte dog ikke bruges til udgangspåklædning, til staldtjeneste eller pudsning. I 1938 kom de første sadler af model 1936 efter behørig forsøg på rideskolen; de hilstes med glæde af alle, der efterhånden fik afløst den gamle model 1924, »kufferten« kaldet.

Motorcyklisteskadronen i Jægersprislejren

Fra en panservognsøvelse

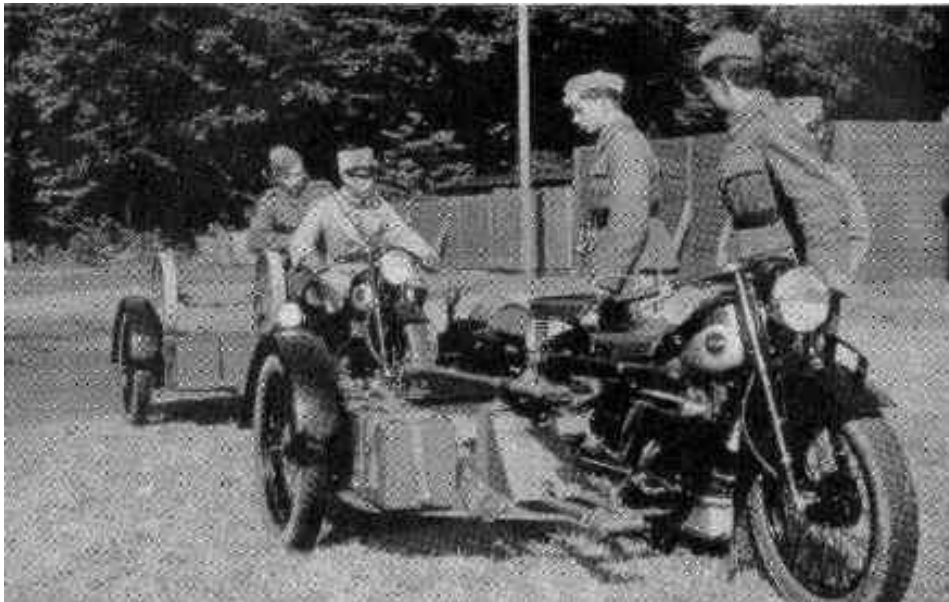
Endelig afholdtes i 1937-39 en del forsøg med radio, som resulterede dels i en del materielforbedringer, dels i fast tildeling af radio til samtlige panservogne og til rytterpatrolierne som uundværlig ved opklaring.

Vinterens intense rideundervisning førte i maj op til mange ridekonkurrencer. De militære kapridninger stævne 1 (skoleridning og ridebanespringning) for hærens beredne officerer og befalingsmænd af officiantgruppen afholdtes for befalingsmænd på Sjælland ved regimentet. Underofficerer og menige gardehusarer konkurrerede endvidere i skoleridning og ridebanespringning, og i 1937 udsatte ritmester Wrede-Holm, stabschef hos den norske kavalleriinspektør, der havde besøgt regimentet, en ærespræmie til Gardehusarregimentets officerer i ridebanespringning og pistolskydning; den blev vundet af premierløjtnant C. G. de Saint-Aubain.

I maj 1937 fejredes Kong Christian X's 25-års regeringsjubilæum. Det blev anstrengende dage for regimentets heste og personel, da der blev redet i alt tre eskorter. Den første ledsagede under regimentschefens personlige kommando Majestæterne til og fra Domkirken 15. maj, den næste fulgte til og

fra Christiansborg samme dag under kommando af daværende ritmester C. A. Friis, og den sidste eskorterede 17. maj under ritmester A. K. Hald de kongelige til og fra Det kgl. Teater. Hestenes hove var ved denne lejlighed beslået med korksåler og gummipuder til beskyttelse af benene mod stenbroen.

Men perioden forblev ikke uberørt af de begivenheder, hvorunder det europæiske orkester prøvede instrumenterne før opførelsen af den symphonie macabre, der snart skulle ryste verden i dens grundvold. Til det ikke-indblandingsudvalg, som oprettedes i anledning af den spanske borgerkrig, afgav regimentet løjtnant af reserven A. K. E. Jensen, og mørklægningsøvelser - som på den tid betragtedes som fortrolige - samt blodtypebestemmelser af mandskabet gennemførtes fra 1938. I maj 1939 genindkaldtes en mindre beredskabsstyrke (værnepligtige til fortsat øvelse), -årgang 1937 af de beredne eskadroner, årgang 1938 af de uberedne - som formeredes i en beredskabsryttereskadron og en beredskabscyklistdeling. Under udlægning i lejr i Jægerspris fra midten af juni sloges styrken sammen med den indkaldte motoriserede styrke, alt under kommando af oberstløjtnant L. P. Lange, indtil hjemsendelsen 15. juli. Et vist garnisonsberedskab bevirkede i øvrigt på samme tid, at f. eks. en officer fra en provinsgarnison blev nægtet tilladelse til at deltage i et bryllup i København.

20 mm kanongruppe på motorcykler

Juni måned så ofte betydningsfulde begivenheder på ridesportens område. I 1937 deltog fra regimentet ritmester Hans Højhed Prins Viggo på »Hallo«, ritmester B. A. Matthissen på »Clitus« og premierløjtnant O. C. E. Greve Moltke på »Hazzan«, »Morris« og »Passadena« i VIII Nordiske Rytterstævne i Helsingfors. Premierløjtnant Moltke var med på det danske vinderhold i stafetspringning og ritmester Matthissen på vinderholdet i ridebanespringning, der i øvrigt blev vundet af premierløjtnant Hansen-Møller ved Jydske Dragonregiment på »Tarok«. I 1938 gav regimentet en opvisning tilhest på Bellahøj i forbindelse med dyrskuet - en opvisning, som senere med afbrydelser er blevet gentaget, men blevet af stadig mindre omfang. IX Nordiske Rytterstævne gennemførtes i juni 1939; her deltog blandt andre premierløjtnant P. M. Jespersen på »Maybe«. Premierløjtnanten vandt skibsreder Gösta Dahlmanns Hederspris i svær military.

Øvelser med 20 mm maskinkanon ved skytteskadronen

Glimt fra livet i Jægersprislejren, t. v. regimentschefen, t. h. oberstløjtnant Hans Højhed Prins Viggo

I 1938 afholdtes det årlige jubilarstævne for Gardehusarforeningerne på Valdemarsdagen 15. juni; ældste jubilerende hold var ved denne lejlighed årgang 1878. Traditionen er siden blevet opretholdt også efter regimentets forlægning fra København.

Mellem to begivenheder i juni 1938 af vidt forskellig karakter opstod en ejendommelig sammenknytning mellem fortid og fremtid; 28. juni begravedes generalmajor Hegermann-Lindenchrone fra Sct. Jacobs Kirke i København med deltagelse fra regimentet. Det var en af de sidste veteraner fra krigen 1864, der ved sin bortgang bragte Danmarks sidste krig med dens sørgelige udgang i erindring. Med uro huskede og mærkede man den nedgang i vort forsvarsberedskab, som blev følgen af disse vore sidste kampanstrengelser; og som et varsel om, hvad denne uforberedthed skulle medføre, udkom omtrent

samtidigt »Anvisninger på simple forholdsregler til beskyttelse under feltforhold af magasiner m. m. mod virkning af luftangreb«.

Jernbanetransporter var - trods den delvise motorisering - stadig midlet til forlægning over større afstande. I juni 1937 gennemførtes en indladningsøvelse på jernbane med heste, cykler og en panservogn. Indladningen gennemførtes med hver enhed på 9-12 minutter, skønt 24 heste blev indladet i mørke. Panservognen måtte opgives, da den påregnede rampe ikke kunne bruges.

Årets absolutte højdepunkt var udlægningen i lejr i Jægerspris fra midten af juli til slutningen af august med deltagelse af flere indkommanderede reserveofficerer. På regimentets anmodning var tiden nu forlænget til 5-6 uger, under hvilke der arbejdedes på højtryk med et væld af øvelser. I slutningen af juli og begyndelsen af august holdtes hestesvømning, bivuakøvelse og regimentsskyttetjeneste til fods som indledning til fægtningsskydningerne. Patruljerytterprøver og terrainridning med menige gardehusarer var ligeledes henlagt til Jægerspris og sluttede med uddeling af præmier, mærker og skyttetegn under højtidelige former.

For løjtnanterne var det spændende og krævende orienteringsridt på 30 km i mørke i Nordskoven en alvorlig prøve, som sluttede med gule ærter og flæsk.

De terrainreconosceringer, der indgik i officerernes uddannelse, blev gennemgået i terrainet af regimentschefen. Ved en sådan lejlighed viste det sig, at et vandløb der i opgavens løsning havde spillet en taktisk rolle for længst hvilede trygt i sin rørlægning og derfor var uden større indflydelse på krigens gang.

Fægtningsskydningerne foregik i første halvdel af august, men var i reglen indledt lidt tidligere af motorcyklisteskadronen, som lå nogle dage i Arresødallejren. Skydningerne omfattede såvel delings- som eskadronsøvelser og skydning mod luft- og slæbemål.

Parti fra Jægersprislejren

I dagene 2.-14. august 1937 var den tyske major v. Hülsen, Reiterregiment 6, tilkommanderet regimentet under øvelserne. Ved sin bortrejse forærede han officerskorpset en smuk cigaretæske i sølv, og Regimentschefen benådedes med »Das Verdienstkreuz vom Deutschen Adler Erster Stufe« underskrevet af Hitler. Umiddelbart efter den 9. april 1940 blev ordenen tilbagesendt til Udenrigsministeriet.

Omkring midten af august afholdtes normalt regimentsfelttjeneste, i 1938 under ledelse af chefen for sjællandske divison, hvorefter man i månedens slutning rykkede tilbage til garnisonen - i 1937 efter i Frederikssund at have givet en opvisning, bl.a. i hurdleløb.

Regimentets Idrætsforening holdt stævne i juli for befalingsmænd og menige gardehusarer i pistolskydning, håndgranatkast, bajonetfægtning og atletik. I august 1939 bar »Maybe« under »Internationale Turnierwoche« i Insterburg atter premierløjtnant Jespersen igennem med et strålende resultat, idet premierløjtnanten vandt Prinz Friederich Sigismunds Preis i svær military.

September-oktober indledtes med den årlige præmieskydning med pistol for tjenstgørende og indkaldte befalingsmænd. I midten af september fulgte de militære kapridningers stævne 2 (terrainridning m.v.), der hvert andet år afholdtes i Jylland og hvert andet på Sjælland.

Så kom da de store efterårsmanøvrer som slutprøven på årets mangeartede uddannelse. I 1937 var de nær blevet til fintet, da det oprindelige hærlovsudkast havde omfattet aflysning af genindkaldelserne dette år. Da chefen for generalkommandoen imidlertid modsatte sig dette, gennemførtes indkaldelserne noget forkortet, hvad der medførte en alvorlig reduktion af skydeprogrammet. Regimentet formeredes på Sjælland med de to rytterskadroner under ritmestrene A. K. Hald og C. A. Friis, mens motorcyklisteskadronen afgik til Jylland, hvor den sammen med Jydske Dragonregiments tilsvarende styrke dannede en krigsmæssigt hel eskadron og - ligesom panservognseskadronen - indgik i øvelserne der.

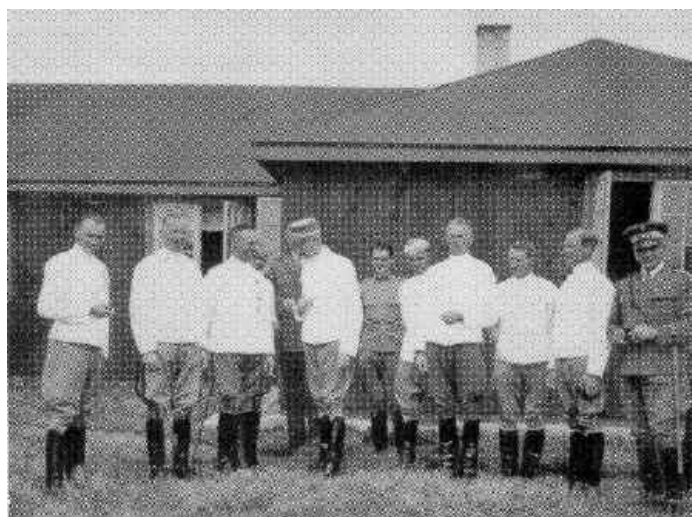
Flaget går til tops i Jægerspris

På Sjælland fandt øvelserne sted 27. september-3. oktober om Birkerød-Tikøb fra et kantonnement i Grønholt sogn, hvor regimentet først havde holdt regimentseksercits og -felttjeneste. 1. 1938 skulle genindkaldt mandskab fra jyske Dragonregiment have suppleret Gardehusarregimentet op til fuldstyrke, men planen blev opgivet af højere myndigheder. Foreringen fandt dog sted for første gang i overensstemmelse med den nye organisation med alle syv eskadroner. Forinden øvelserne blev der i 1937 holdt kongerevue; den aflystes i 1938 på grund af mund- og klovsyge i omegnen, i 1939 - som øvelserne i det hele taget - på grund af beredskabssituationen.

Under sådanne større øvelser anvendtes regimentet udelukkende til »lette« opgaver: Opklaring, sikring eller indvirken mod fjendens flanker og lignende; man var på farten næsten hele tiden, så man var godt udkørt, når øvelserne var ovre, og der afmarcheredes til garnisonen.

1. november 1937 trådte regimentets nye organisation i kraft i henhold til hærloven og den dermed følgende »Hærens inddeling i fredstid«. Som nævnt betød den en betydelig forandring i taktisk og udrustningsmæssig henseende, men regimentets gamle terminologi og traditioner kunne videreføres næsten uændret; den krigsmæssige sammensætning blev stab, to ryttereskadroner, to cyklisteskadroner, en motorcyklisteskadron (kaldet 3. cyklisteskadron), en panservognseskadron og en skytteskadron. Hertil kom en skytteeskadron på motorvogne, som ved mobilisering skulle opstilles af overskydende mandskab. Som kuriosum kan i øvrigt nævnes, at generalkommandoen under den nye ordning også havde ønsket kampvogne - et kompagni pr. landsdel - men hidtil kun omtalt dem i direkte forbindelse med fodfolket.

Chefen for sjællandske division, generalmajor A. Tuxen, afgik 1. november 1937 og afløstes af generalmajor W. W. Prior.

Fra officersmessen i Jægerspris

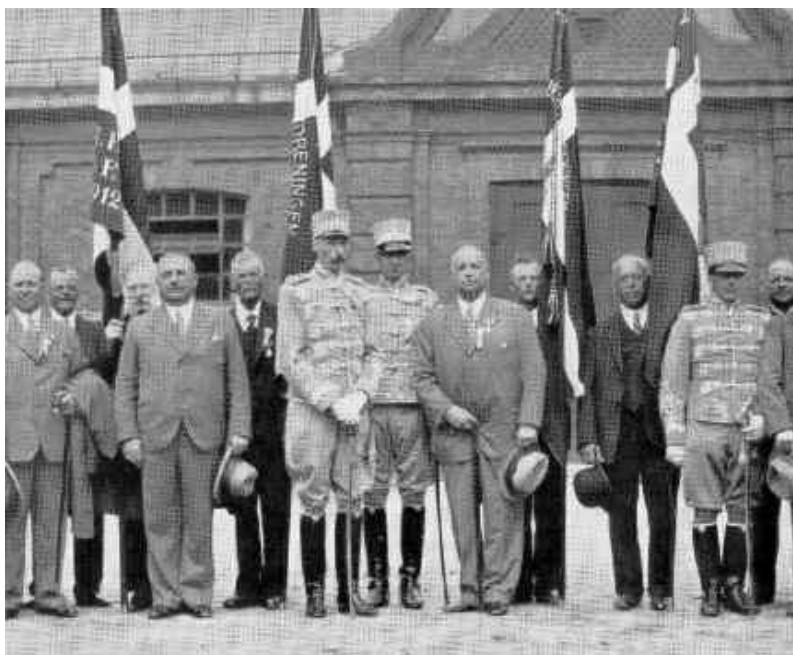
Den nye organisation medførte altså blandt andet nedlæggelsen af 3. og 4. ryttereskadron. Som følge heraf beordredes regimentet - til alles store sorg - til at aflevere disse eskadroners estandarter til Tøjhusmuseet 1. november 1937. Estandarterne opbevaredes normalt på Christiansborg Slot, hvorfra de afhentedes af en estandartvagt til parade eller udrykning; oftest var de med til efterårsmanøvrerne, i hvert fald til

Kongerevuen. Efter en afskedsparade førte estandartvagten de to estandarter udfoldet for sidste gang gennem byen og afleverede dem som befalet.

Ritmester Peder Jensen ved Jydske Dragonregiment, som gennem flere år havde vundet berømmelse såvel i ind- som udland med hesten »His Ex«, afgik i november 1938 ved døden under en jagt i Sydsjælland; bisættelsen foregik som militær begravelse i Næstved, og Gardehusarregimentet stillede to kommandoer til fods.

For de to tiloversblevne estandarter - 1. og 2. eskadrons - ventede der en glædelig overraskelse; 16. november 1938 resolverede Hans Majestæt Kongen, at de hver skulle forsynes med et estandartbånd med inskription: Gadebusch 1813 - Sehested 1813 - Jagel 1850. 10. december 1938 på 125-års dagen for kampen ved Sehested overrakte Majestæten ved en parade de to estandartbånd til regimentet.

Begivenhederne i efteråret 1939 kom til i betydelig grad at adskille sig fra det tilvante; krigen kastede sin dystre skygge over Europa.

Gardehusarforeningerne afholder jubilarstævne på Gardehusarkasernen 1937
Hans kgl. Højhed Prins Harald, oberst A. E. Giersing, greve Danneskjold-Samsøe

BEREDSKABET 1939

Som tidligere nævnt havde den tiltagende spænding i Europa allerede berørt regimentet. Under efterårsmanøvrerne september 1938 afsendtes i stilhed et mindre antal befalingsmænd fra kantonnementet til garnisonen for at forberede en eventuel indkaldelse af sikringsstyrken under krisen omkring Tjecoslovakiet. I oktober 1938 bekendtgjordes Gardehusarkasernens første mørklægningsplan,

som efter mørklægningsøvelse i januar 1939 i revideret form genudsendtes i marts; den afprøvedes endeligt under samtidig iklædning af mandskab umiddelbart efter.

Ved regimentets hjemkomst fra Jægerspris i slutningen af august 1939 var forholdet mellem Tyskland og Polen på bristepunktet, og krigen brød ud 1. september. Trods alle bange anelser kom krigsudbruddet Europa i almindelighed - og Danmark i særdeleshed - som en overraskelse; først 31. august udlagdes ekstraordinære indkaldelsesordrer til politiet, som på krigsministeriets ordre udleverede dem fra 2. september morgen. De omfattede 1.-6. årgang, hvoraf to årgange skulle møde 2. september, resten 3. september, men i skyndingen udleveredes alle indkaldelsesordrer samtidigt, så den tilsigtede aftrapning i mødet ikke blev opnået.

Undervisningen ved hærens skoler ophævedes og befalingsmænd af reserven indkommanderedes.

Der blev givet ordre til indkøb af de fornødne motorkøretøjer, først i henhold til indgåede kontrakter, senere tillige på det frie marked.

2. september tilgik regimentets befalingsmænd fra de ophævede skoler og fra uddannelse ved fodfolket. Reservelæger og reservehåndværkere indkommanderedes af korpserne til møde ved regimentet, og underdyrlægeskolens elever udnævntes fra skolen som var oprettet ved Gardehusarregimentet - og sattes til tjeneste.

Et telegram fra generalkommandoen beordrede årgangene fordelt, efterhånden som de mødte, ligeligt på eskadronerne, hvilket ikke var beregnet i mobiliseringsplanen. Den indeværende årgangs hjemsendelse udsattes, og de pågældende betragtedes som værende til fortsat øvelse (genindkaldelse).

Indkaldelserne traf regimentet ret uforberedt på grund af den endnu ikke helt gennemførte hærlov af 1937 og på grund af endnu ikke udgivne befalinger fra højere myndigheder i sommerens løb; mobiliseringsbeholdningerne var ikke oplagt til hurtig udlevering, der manglede både heste og motorkøretøjer, og nogle mindre materielmangler - især i kikkerter og gasmasker af ny model - kunne ikke dækkes straks.

Imidlertid mødte gardehusarerne med prisværdig hurtighed, en del sågar på grundlag af pressens meddelelser uden at afvente indkaldelsesordre; dette afstedkom en del unødige efterlysninger fra politiet, som ikke kunne vide, at de pågældende var mødt. De fleste mødte dog 3. september. Kl. 16,15 var der af 96 værnepligtige befalingsmænd og 838 gardehusarer mødt 92 befalingsmænd og 640 gardehusarer, hvoraf de ca. 350 allerede var udlagt i kantonnement. 5. september manglede kun 27 gardehusarer, og den overvejende del af de mødte var allerede i kantonnement.

Udlægningen til det befalede kantonnement om Uggeløse-Slagslunde og Ganløse foregik i delinger og grupper, efterhånden som de indkaldte var mødt; efter ordre medførtes skarp ammunition, idet dog magasiner ikke måtte oplades. I garnisonen efterlodtes kun regimentets depot under kommando af depotofficianten.

Heste indmønstredes i største hast. Regimentet var bemyndiget til at indkøbe det manglende antal - ca. 40 - men undlod dette af hensyn til de snarlige hjemsendelser. De overskydende ryttere sattes på cykler og indgik i rytterskadronerne.

Ifølge krigsministeriets norm skulle regimentets beholdning af motorkøretøjer op på i alt 89. De i henhold til kontrakt indkøbte vogne slog langt fra til, og købet på det frie marked endte med regulær »indfangning« af lastvogne på Østerbrogade; vognene synedes hurtigt, og de anvendelige dirigeredes straks ind på kasernen. Desuden lejedes en del lastvogne til transport af bagage og forplejning, men under store vanskeligheder, idet et større antal af de leverede var i en yderst slet forfatning og måtte tilbagevises.

Det var navnlig skytseskadronen, som savnede køretøjer; da det hastede med udlægningen i kantonnement, måtte flere maskinkanoner køres derud på køkkenvogne. Derude fik man dog hold på situationen og indkøbte de fornødne - og rigtigt indrettede - vogne. Endnu 8. september manglede regimentet til transport af overskydende mandskab 36 motorcykler og tre lastvogne, om hvis indkøb ud over normen der indstilledes til ministeriet.

De uddannede motorvognførere var for få; man måtte i begyndelsen lade folkene køre, skønt de kun havde civilt førerbevis, men afprøvede dem senere ved køreprøver. Fra begyndelsen måtte der i øvrigt udvises den strengeste økonomi med drivmidler, da lagrene i landet var små; ved den senere iværksatte rationering blev hær og flåde derfor også medinddraget.

Regimentet formeredes i henhold til mobiliseringsbestemmelserne, men naturligvis med reducerede styrker, da hærordningen ikke var ført til bunds. De to ryttereskadroner blev hver på kommandodeling, trefods(rekylgevær)deling, to rytterdelinger og en skyttedeling på cykel - i alt ca. 8 officerer, 2 befalingsmænd af officiantgruppen, 10 øvrige befalingsmænd og 190 gardehusarer hver. De to cyklisteskadroner og motorcyklisteskadronen (3. cyklisteskadron) havde hver ca. 6 officerer, 2 befalingsmænd af officiantgruppen, 10 øvrige befalingsmænd og 109 gardehusarer; cyklisteskadronerne formerede hver tre delinger af tre grupper, motorcyklisteskadronen to motorcyklistdelinger og en motorcykelkanondeling. Panservognseskadronen stillede to panservognsdelinger à tre vogne - hvoraf dog den ene deling måtte klare sig med øvelsespanservogne - i alt 5 officerer, 2 befalingsmænd af officiantgruppen, 12 øvrige befalingsmænd og 143 panservognskørere (korporaler) og gardehusarer. Skytseskadronen var og blev smertensbarnet som regimentets sidst opstillede eskadron; med 2 officerer, 1 befalingsmand af officiantgruppen, 5 øvrige befalingsmænd og 66 gardehusarer kunne den kun stille en motorvognkanondeling på fire grupper (hver en kanon) og en pionergruppe.

Uden pudsige episoder forløb denne hæsblæsende indkaldelse ikke. En remont blev i sidste sekund grebet i at vakle ud af porten med stærk slagside under vægten af et rekylgevær - det havde den aldrig prøvet før; og en meget tjenstivrig gardehusar, der ved en fejltagelse var blevet ikklædt som underkorporal, bad ved sin påfølgende »degradation« i et tårevædet brev til obersten om, at hans uventede ophøjelse måtte stå ved magt - den skuffelse kunne han ikke bære, men hans henvendelse var naturligvis forgæves.

Formeringen foregik hovedsageligt i kvartererne, hvor man efterhånden fik sig indrettet. Regimentschefen med stab lå i Lyngø, med 2. ryttereskadron øst herfor. Vest for Lyngø lå 1. ryttereskadron om Uggeløse, mens begge cyklisteskadroner og motorcyklisteskadronen okkuperede Ganløse, og panservognseskadron plus skytseskadron beslaglagde Slagslunde. I disse lidt snævre områder forblev man, indtil regimentet - stærkt reduceret efter hjemsendelserne 16. september - udlagdes i nyt kantonnement 5. oktober om Mogenstrup, Næstelsø og Toxværd øst for Næstved. Her førtes kommandoen over beredskabsafdelingen af regimentets næstkommanderende, oberstløjtnant L. P. Lange, som var indkvarteret på Fladså gård med

ryttereskadronerne omkring Mogenstrup og Brandelev og de nyformede eskadroner omkring Toxværd og Ravnstrup. Som forudset fandt hjemsendelser af årgangene 1934, 35 og 38 af de uberedne, af årgangene 34 og 37 af de beredne, sted 16. september 1939. Gardehusarerne hjemsendtes med uniform og enkeltmandsudrustning, således at eventuel genindkaldelse hurtigt kunne finde sted. Herved sank regimentets styrke til ca. halvdelen (ca. 40 værnepligtige befalingsmænd og 476 gardehusarer), og ny formering af regimentet måtte foretages. I slutningen af september blev cyklisteskadronerne slået sammen til en beredskabscyklisteskadron, og af panservognseskadron, motorcyklisteskadron og skyttseskadron formeredes en beredskabsmotoreskadron, som til gengæld blev både stor og stærk: to panservognsdelinger, to motorcyklistdelinger, en motorcykelkanondeling og en motorvognskanondeling samt pionergruppe.

Efter rekrutindkaldelserne havde regimentet således i garnisonen: stab, rytterrekrutskole, cyklistrekrutskole og skyttseskadron (rekrutter) og i kantonnementet sin beredskabsafdeling med to ryttereskadroner, beredskabscyklisteskadronen og beredskabsmotoreskadronen.

Men nye hjemsendelser og reduktioner ventede; 15. december hjemsendtes - ligeledes med uniform og udrustning - yderligere årgangene 1936 af de uberedne, af de beredne både årgang 1935 og 36, og ny formering foretoges. Ryttereskadronerne som herved mistede næsten alt mandskab - forlagdes til garnisonen, beredskabsafdelingen ophævedes, og beredskabsstyrken bestod nu kun af de to uberedne eskadroner under kommando af panservognseskadronens chef, ritmester F. B. Alten, som kantonnementskommandant.

Den alvorlige situation medførte naturligvis også mange beredskabsforanstaltninger i tilknytning til indkaldelserne; efterårsøvelserne bortfaldt tilligemed fægtningsskydninger o.lign., der indførtes feltgendarmeri i kantonnementet, og oplysninger til pressen var strengt forbudt. Mørklægningshætter til motorvogne udleveredes i oktober og luftobservationstjeneste gennemførtes indtil december af beredskabsafdelingen. For styrkernes forhold gjaldt en almindelig forholdsordre for vagter og detachementer under neutralitetsforhold, hvorefter det skulle hindres, at fremmede militære styrker foretog handlinger på dansk område i strid med Danmarks neutralitet. Enhver udæskende handling skulle undgås, og vagter og poster måtte kun skyde i selvforsvar eller ved fare for bevogtningsobjektet. Det blev en hård og lang vinter; kulden satte ind fra november, og ekstra kappe og benklæder var allerede udleveret i oktober. Under divisionsøvelserne 18.-23. november omkring Susåen - som regimentets enheder overskred under angreb mod øst - led hestene under ikke at komme under tag om natten, skønt de ellers havde vænnet sig tilfredsstillende til kulden. Cykler og motorcykler blev angrebne af at stå ude, og panservognsmateriellet måtte ret ofte til langvarige reparationer, da det sled på dem at komme gennem føret.

Det lettede dog, at der gaves rigeligt med friheder; almindelig lørdag-søndagsorlov til halvdelen af styrken gaves fra 15. september, og de talrige orlovsansøgninger besvaredes med almindelig frihed fra 4 til 14 dage for folk, der arbejdede i landbruget eller var selvstændige erhvervsdrivende.

Der afholdtes mange øvelser i skyttetjeneste og felttjeneste for at forberede en mulig indsættelse under alvorlige forhold; der lagdes vægt på øvelser med flyvere - bl.a. til kontrol af sløringsforanstaltninger - og såvel regimentet som beredskabsafdelingen afholdt flere samlede øvelser. Ved juletid 1939 var det, man

havde ladet regimentet beholde af beredskabsstyrke, vel indøvet og forberedt, og man havde fortjent den ekstra tobaksration, som Berlingske Tidendes indsamling skaffede de tjenstgørende soldater.

BEREDSKABET FORTSÆTTER - SKÆBNEARET 1940

Ved årets begyndelse var regimentet altså formeret i stab, 1. og 2. rytterskadron, skytteskadronen (alle rekrutter) samt remontedepot i garnisonen, cyklisteskadronen og beredskabsmotoreskadronen i kantonnementet i Toxværd. 31. januar hjemsendtes yderligere et antal værnepligtige befalingsmænd af årgang 1935, hvorefter rytterskadronernes styrke gik ned til ca. 100, skytteskadronens og cyklisteskadronens til ca. 85 og beredskabsmotoreskadronens til 105; hjemsendelsen af reservehåndværkere blottede i betænkelig grad regimentets reparationstjeneste, som nu kun med vanskelighed kunne bestrides.

I Europa gik krigen videre, men interessen samlede sig nok så meget om den vinterkrig, som det lille Finland - befolkningsmæssigt på størrelse med Danmark - så tappert udkæmpede mod den mange gange stærkere angriber. En af regimentets officerer, premierløjtnant Hans Fenger, forlod i december 1939 i utålmodighed regimentet og landet uden rejsetilladelse for at melde sig som frivillig i Finland; men mange ansøgninger fra regimentets hjemsendte personel om sådan rejsetilladelse blev givet, og 20. januar 1940 hjemsendtes kornet E. A. Dethlefsen af samme grund. Han faldt senere som kaptajn i Finlands arme.

Nytårscouren bortfaldt 1. januar på grund af beredskabsforanstaltningerne.

15. og 19. januar afgaves vagt i anledning af aftenselskaber hos Majestæterne; regimentets fødselsdag fejredes 10. februar, og krigsspil og instruktionsøvelse holdtes på sædvanlig vis i februar og marts måned.

Beredskabsmotoreskadronen - som fra februar atter fik sin stambetegnelse panservogneskadronen - og cyklisteskadronen skiftede 3. februar kantonnement; under det samlede navn »Faxe-Gruppen« indkvarteredes de om Roholte-Vindbyholt og skulle i givet fald samvirke med kantonnerende styrker af 5. regiment. Samarbejdet indøvedes allerede 28. februar ved en fælles øvelse, og 29. februar inspiceredes gruppen af regimentschefen.

Kulden var stadig meget streng og snefaldet betragteligt. Teori holdtes i kantonnementet ikke over et kvarter, da gruppens eneste »teorilokale« var et uopvarmet forsamlingshus. Forfrysninger hørte til dagens orden; de kunne sågar indtræffe ved kørsel fra kvarter til stilleplads på trods af de islandske trøjer, veste og to par vanter, der i januar var udleveret ekstra. Under en planlagt inspektion af generalinspektøren 16. januar tog det beredskabsmotoreskadronen 2-3 timer at nå frem fra Toxværd til Gisselfeld for med beklagelse at konstatere, at generalinspektøren, der kørte i en almindelig personvogn, ikke havde kunnet nå frem fra Næstved.

Ejendommeligt nok påhvilede der under disse ekstraordinære forhold ikke beredskabsstyrken særlige bevogtningsopgaver eller forberedelse af bestemte kamphandlinger; men et effektivt alarmeringssystem sikrede, at f. eks. panservogneskadronen med sine tre panservogne og tre øvelsesvogne kunne stilles rede 5 kvarter efter alarmering. Ved ustandselige øvelser søgte man at forberede en mulig indsats, hvorunder bevægelighed og feltmæssig optræden kunne blive afgørende for disse små styrker. Der øvedes navnlig

opklaring - i reglen panservognseskadronen mod cyklisteskadronen med enkelte kanongrupper, - sikring, og hurtig besættelse af begrænsede terrænområder samt motorordonnanskørsel.

Den hele alvorlige situation hvilede tungt på regimentets chef. Efter statsminister Th. Stavnings nytårstale 1. januar - hvorunder han bl.a. udtalte, at »for os, der har haft regeringsarbejdet i en årrække, er det (krigsudbruddet) næppe overraskende« - måtte obersten reagere. I et åbent brev til Dagens Nyheder, Berlingske Tidende og formanden for Det konservative Folkeparti 11. januar gjorde han i en række skarpe udtalelser op med den hele situation og med den politik, der havde ført dertil. Obersten udtalte bl. a.: »Det er dr. Munchs og Stavnings værk, at Danmark nu ligger næsten værgeløst hen. Samtlige lande rundt omkring - England, Holland, Tyskland, Rusland, Sverige m.fl. - er fuldt mobiliserede. Danmarks beskedne beredskabsstyrke er sendt hjem, og kun ca. en årgang foruden nogle rekrutter ligger inde. Hvor er Det konservative Folkeparti? Hvorfor fralægger partiet sig ikke enhver medvirken til en sådan politik?

Brevet vakte en storm af indignation overalt i pressen. Ekstrabladet talte under overskriften: »En officer går amok« om »uligevægtigt rustningshysteri«, og forsvarsministeren, der blev spurgt om det tilladelige i, at en fast officer udtalte sig således, lovede at »ville overveje hele sagen«.

Også det angrebne konservative folkeparti forsvarede sig ved formanden for rigsdagsgruppen, folketingsmand H. Hasle, og partiformanden, folketingsmand Fibiger; begge forsikrede, at enhver krænkelse af dansk neutralitet og uafhængighed som en selvfølge ville blive mødt med væbnet magt, med alle til rådighed stående midler, og at dette var forudsætningen for den borgfred, der inden for visse grænser herskede mellem partiet og regeringen. Oberstens indlæg var dog i høj grad medvirkende til statsministerens offentlige udtalelse 12. januar, at »landets kræfter selvfølgelig skal sættes ind for at afværge angreb på landets neutralitet«, og til den kendte folketingsbeslutning af 19. januar. Endnu så sent som 29. marts skrev obersten på en ansøgning fra en løjtnant af reserven om hjemkommandering: »Den udenrigspolitik, der føres, og den systematiske ødelæggelse af landets forsvar - - - har gjort den anskuelse almindelig i hærens officerskorps, at hæren ikke vil blive brugt, og gjort det tvivlsomt, om den overhovedet kan bruges. - - - Det er denne mentalitet, der gør det sværere for reservens befalingsmænd at ofre deres velfærd - under helt andre forudsætninger end fra først af antaget«.

Premierløjtnant Fenger betragtedes som værende uden for nummer, indtil sagen om hans ulovlige fravær kunne rejses efter hans hjemkomst; over Torneå var han i januar kommet til Finland, og efter en kort tid ved de rigssvenske frivillige styrker forsattes han til Nylands Dragonregemente, hvor han gjorde tjeneste ved 2. eskadron. I morgendæmringen 17. februar rykkede eskadronen frem til angreb på ski efter tre på hinanden følgende natteridt på i alt 125 km; i spidsen gik eskadronschefen, løjtnant Lasse Rönnquist, og premierløjtnant Fenger. Et pludseligt ildoverfald fra baghold slog imod eskadronen og strakte premierløjtnanten til jorden for stedse. I et brev til fru Fenger skrev senere løjtnant Rönnquist: »At falde i spidsen for sin styrke i et angreb er allerede en smuk død, men at falde på denne måde i kamp for et broderland er noget, vi aldrig kan glemme; vi kan kun med beklagelse konstatere hans for tidlige bortgang og med beundring mindes ham«. Først 4. juni 1940 blev det muligt at begrave premierløjtnanten på Vestre Kirkegård.

Hans død vakte sorg overalt, ikke kun ved regimentet; divisionschefen udtalte således over for regimentschefen: »I Anledning af det smertelige Tab, som Gardehusarregimentet har lidt ved

Premierløjtnant H. Fengers Død på Ærens Mark i Kamp for Finlands og Nordens Frihed og Ret, udtaler jeg over for Gardehusarregimentet Divisionens og min personlige, dybeste Deltagelse. Premierløjtnant Fenger gav efter for et dybtfølt Kald og faldt under Udøvelsen af dette som en tapper og rask Soldat til Ære for vort Land og vor Hær og som et Forbillede for os alle. Jeg udtaler på Divisionens vegne et: Æret være hans Minde.«

Med samme dybe sorg modtog regimentet tillige meddelelsen om, at løjtnant af reserven Erhard greve Krag-Juel-Vind-Frijs, der tidligere var forsat til hærens flyvetropper fra regimentet, 2. februar var faldet i luftkamp over det karelske Næs efter nedskydning af flere fjendtlige luftfartøjer.

Premierløjtnant Hans Fenger

Løjtnant Erhard greve Krag-Juel-Vind Frijs

9. APRIL 1940

Selv om Danmarks inddragelse i krigshandlingerne - som vi har hørt - var forudset af regimentschefen, kom selve den tyske besættelse af Danmark hæren og regimentet som en tidsmæssig overraskelse. Hvor lidt man havde ventet det netop nu fremgår bl.a. af, at udlægningen af de nu til husbehov uddannede rekrutstyrker i kantonnement og formering af en beredskabsafdeling med begge ryttereskadroner, skyts- og cyklisteskadronen om Lellinge-Herfølge under oberstløjtnant Lange var beordret og i alle enkeltheder forberedt til 15. april. Inspektion i København af generalinspektøren var i fuld gang 8. april og skulle have fortsat til 10. april. Omkring kl. 12 den 8. april kaldtes generalinspektøren pludselig bort fra inspektionen, og kl. 13 modtoges ordre om alarmberedskab; der udleveredes skarp ammunition til mandskabet og gjordes på oberstens ordre rede til afmarch. Fra kl. 19.45 indførtes »forhøjet beredskab« og beordredes en

vagthavende officer, premierløjtnant P. M. Jespersen; om situation og årsag vidstes endnu intet. 9. april kl. 5.20 alarmeredes regimentschefen af sjællandske division med melding om, at tyske tropper besatte Fyn og vistnok tillige var i København (Kastellet). Alarmeringen indeholdt også ordre om, at hæren ikke skulle forsvare sig, men da ordlyden forekom regimentschefen uklar, og han ikke ville risikere indespærring på kasernen, bestemte obersten sig til at gøre modstand og gav ordre til afmarch og samling ved Hørsholm; ideen var at samle styrken udenfor fjendens rækkevidde og være klar til kamp. Imidlertid gav divisionen ordre til, at regimentet - hvis det blev angrebet - skulle forsvare sig, hvilket nøje faldt sammen med oberstens hensigt. Allerede kl. 6 afmarcherede skytseskadronen og ankom til Hørsholm kl. 6.25, hvor den sikrede regimentets samlingsrum mod luft- og panserangreb. Den endelige ordre om, at der ikke måtte gøres modstand mod Tyskerne, kom kl. 6.45, men regimentschefen besluttede dog indtil videre at søge forbindelse med fodfolket i Høvelte- og Sandholm-lejrene. Han lod derfor kl. 8.45 de styrker, der var nået til Hørsholm, forlægge til Tokkekøb Hegn, hvortil fodfolksstyrkerne havde begivet sig. 2. rytterskadron afmarcherede fra kasernen kl. 6.05 og ankom til Tokkekøb Hegn kl. 9.30, mens 1. rytterskadron var fremme kl. 13.15. Først kl. 16 klaredes situationen i al sin uforståelige skam, og regimentets hovedstyrke beordredes til sit mobiliseringskantonement om Ganløse og Knardrup, hvor det var indkvarteret kl. 18.

Ved Faxe-gruppen modtog kantonementskommandøren over begge eskadroner, ritmester F. B. Alten, 8. april 13.30 ordre om »almindeligt beredskab« og 19.45 fra 5. regiment om »forhøjet beredskab«. Uden orientering om situationen i øvrigt vækkedes gruppen 9. april 5.45 af stærk flyveralarm fra 6 tyske jagere over kvartererne, hvorpå eskadronerne beordredes i flyverskjul. 6.10 kom meddelelsen om tysk landgang overalt på Sjælland og ordre om modstand mod enhver neutralitetskrænkelse; dette medførte straks, at gruppen sikrede sig på stedet, og ritmesteren søgte forbindelse med Gardehusarregimentet og andre militære myndigheder over telefonen. Ordren om, at modstand ikke måtte ydes, indtraf 6.35 fra 5. regiment og bekræftedes af andre styrker, med hvem ritmesteren kom i forbindelse. Gruppens plan om at afgå mod nord til regimentets hovedstyrke i Hørsholm måtte skrinlægges på grund af den stærke tyske flyvervirksomhed. 11.30 kom de første tyske styrker, og umiddelbart efter forlangte en tysk løjtnant gruppens våben afleveret, hvilket nægtedes af ritmesteren og andre officerer i de spredte kvarterer. For at hindre en afvæbning kørte ritmesteren nu til Vordingborg, hvor hans optræden over for den tyske kommandant, oberst Buck, indgav en sådan respekt, at afvæbningen foreløbig udsattes til 10. april, og ritmesteren sikrede sig ved tilbagekomsten feltmæssigt mod overraskelser. Henimod aften overvældedes ritmesteren - der i Vordingborg havde været vidne til tysk afvæbning af danske styrker - af tanken om den skam, der ville overgå gardehusarer, hvis afvæbning fandt sted.

For anden gang kørte ritmesteren til Vordingborg, hvor han kl. 21 blev indladt for oberst Buck. Under den påfølgende samtale talte ritmesteren rent ud som soldat til soldat og sandelig - atter med resultat: Den tyske kommandant gik med til, at Gardehusarregimentets styrker beholdt våben og ammunition, samt at enkelte våben der - ved den første forvirring var blevet taget i enkelte kvarterer - atter udleveredes Faxe-gruppen. Først 12. april forlagdes gruppen til mobiliseringskvartererne omkring Slagslunde-Knardrup, efter at man 11. april havde måttet tolerere en tysk bataillons kortvarige hvil under march inden for kantonementsområdet.

De tyske Tropper i Danmark

Henvendelse fra den tyske Gesandt til den danske Regering

Militær-Besættelse af en Række danske Byer

DELL i København i Aften følgende gennem Militær Bureauet Ved Løb Tidens i Morgen henvendte den tyske Gesandt i København sig til den danske Regering og meddelte, at tyske militære Tropper besatte de vigtigste militære Objekter i Landet.

Alle tidligere Mængdeløse overkredtes Trossen af tyske Tropper, og der blev i en Række Bydelev, deriblandt København, Ålborg, Roskilde, Odense og Sønderborg, i Løbet af Morgen og Formiddagen besatte disse tyske Militærstyrker forskellige danske militære Etablissementer, og i Løbet af Dagen er endvidere tyske Tropper indkommet til en Række af Landets Byer.

Under dette gik tyske Meteoriske tårn, i Mængden af mekaniske tyske Elværksmaskiner, Optræk til Soldater og Bergvær, Isvæn ikke nedlægges for den tyske Besættelse, som Meddelelse og Forsigtig.

Straks efter den tyske Gesandts Henvendelse fandt en Rindslagsning Sted hos Kongen, hvori deltagende Medlemmer af Regeringen samt de svenske militære Mænd og den danske Rindslagsning endvidere Regeringens og Kongens Henvendelse til det danske Folk.

Blivende de Forsvarsforholdene, der er en Følge af den nye Situation, er, at en Del af Forsvarsforholdene i Danmark og i Landet forsvindt er afbrudt. Det danske indvæltid, at der på disse Områder Intet vil kunne gennemføres i den næste.

Allerede fra i Morgen den gennemførte Folketælling i Markkelegningerne i de danske Byer. Denne Markkelegning vil være gældende indtil videre. Befolkningen opfordres til at drage Omsorg for, at den overholdes strengt.

**Stort tysk Luft-
Angreb paa engelsk
Flaade udenfor Bergen**
Aktive fra svenske
Havet
No 100-2

Den danske Samlings-Regering med Repræsentanter for de fire Partier dannes i Dag.

Dansk Samlings-Regering med Repræsentanter for de fire Partier dannes i Dag

Forbund med
Prisforhøjelser
og Alkohol
Forbund
Nye Indkøbs-
Bestemmelser

Statsministeren i Rigsdagen: Vi maa
dette beklage Tabet af gode
danske Sætter

Der er Regeringens Overbevisning, at den tyske
Ejerskab til Landet for at langere Staaelse

REGJERINGEN har i Aften kl.
22 til en Fællesmøde i Folketsalen, som
Christiansborg, Ved dette Møde var alle Mini-
strene til Stede. Mødet blev indledt af Folke-

Statsministeren i Rigsdagen.

Ingen Udvejsling fra
danske Havne

Statsministeren meddelte i Aften, at ingen Udvejsling fra danske Havne vil blive gennemført i den næste.

Proklamationer fra Konge og Regering

To Henvendelser til det danske Folk

Den danske Regering har i Aften offentliggjort to Proklamationer til det danske Folk. Den første er en Henvendelse til det danske Folk, og den anden er en Henvendelse til den tyske Regering.

Den første Proklamation er en Henvendelse til det danske Folk, og den anden er en Henvendelse til den tyske Regering. Den første Proklamation er en Henvendelse til det danske Folk, og den anden er en Henvendelse til den tyske Regering.

Under disse har den danske Regering offentliggjort to Proklamationer til det danske Folk. Den første er en Henvendelse til det danske Folk, og den anden er en Henvendelse til den tyske Regering.

Statsministerens Tale

Statsministeren har i Aften i Rigsdagen holdt en Tale om den danske Situation. Han har bl.a. nævnt den tyske Besættelse af Danmark og den danske Regerings Henvendelse til den tyske Regering.

Ved regimentsbefaling 15. april gjorde regimentschefen situationen op i følgende korte, men for den hele situation betegnende ord

1) »Regimentet udtaler sin Tak til Befalingsmænd og Menige for loyal og god Optræden den 9.. April 1940 og i Dagene derpaa - de tungeste, mørkeste og sværeste Dage i Gardehusarregimentets Historie.

2) Regimentet udtaler sin varmeste Paaskønnelse overfor Ritmester F. B. Alten, der ved sin modige, faste og kloge Optræden overfor de tyske Tropper den 9. April 1940 forhindrede en forsmædelig Afvæbning af Panservognseskadronen og Cyklisteskadronen.«

Hertil kom chefen for generalkommandoens og divisionschefens påskønnelser, som oplæstes for eskadronerne; men divisionschefens egentlige sindstilstand afspejles bedst ved de ord, hvormed han fremsendte de indkaldte fægtningsberetninger til generalkommandoen:

»Divisionen skal dog efter yderligere Samtaler med de den underlagte Chefer ikke undlade paa ny at fremhæve den fortrinlige Moral og Offervilje, samtlige Troppeenheder har udvist den 9. April Morgen.

Der var overalt kun et Ønske - uden Hensyn til Resultatet - at faa Lov at udføre den soldatermæssige Pligt at kæmpe til sidste Mand for Konge og Fædreland, og det var med den største Forbitrelse, Harme og Skamfølelse, at saavel Befalingsmænd som Menige adlød Regeringens Ordre om ikke at yde nogen som helst Modstand«.

Regimentets chef havde fået ret; men det var ikke skadefryd, han følte 9. april aften - kun sorg og skam.

Ritmester F.B. Alten

UNDER ÅGET

Nu begyndte den dystre og mærkelige tid, hvor Danmarks forsvar delvis opretholdtes - i uniform og med våben - skønt det egentlig ved den tyske besættelse af landet havde mistet sin mening, og dets opgaver var vanskelige at få øje på.

I sidste halvdel af april 1940 udgaves et væld af befalinger, der skulle regulere forholdene ved hæren og skabe en *modus vivendi* under de håbløse omstændigheder. Uddannelsen af rekrutter bortfaldt og blev først genoptaget i meget begrænset omfang i november; befalingsmandsskoler og hærens kursus opretholdtes imidlertid, og 1. maj startede ved rytteriets befalingsmandsskoler både oversergents- og løjtnantsskole. I maj indskrænktes øvelsesmulighederne betydeligt ved anvisning af ret snævre garnisonsområder, uden for hvilke danske militære øvelser ikke måtte finde sted, og anvendelse af fægtningsskydeterrainerne var udelukket.

Regimentet hjemsendte fra mobiliseringskantonnementet 13.-15. april næsten alle værnepligtige med undtagelse af et mindre antal befalingsmænd, udtagne befalingsmandselever og små soigneringskommandoer. Hovedparten af materiellet førtes i depot eller afleveredes til hærens tekniske korps, og al ammunition afleveredes til regimentet. De fleste heste udstationeredes; resten, minus enkelte officersheste, førtes sammen med remontedepotet til rideskolen i Næstved - hvor også 4. og 11. artilleriafdelings heste befandt sig - under kommando af ritmester A. Jansen. 18. april genoptoges normalt garnisonsberedskab. Regimentschefen med stab flyttede 20. april til kavallerbygningen på Bernstorff` Slot, hvor en del lokaler ved indenrigsministeriets velvillige imødekommenhed var stillet til rådighed; de små soigneringskommandoer klargjorde på Jægersborg kaserne motormateriellet, på Gardehusarkasernen øvrigt materiel til aflevering og opbevaring, mens Tyskerne sidstnævnte sted begyndte indrykningen.

Forholdet til de tyske tropper var naturligvis det kildne problem. Principielt »samarbejdede« hæren og den tyske besættelsesmagt, men i praksis indskrænktes »samarbejdet« naturligvis til det nødtørftigste, og man bevarede en korrekt, men yderst kølig holdning. Gensidig hilsepligt var indført, men gjordes lidt mindre demonstrativ ved, at kommandoer ikke aflagde honnør under march - kun førerne hilste. I begyndelsen måtte værnepligtige ikke færdes ude efter kl. 19,30, dette ændredes senere til 22,00-5,00 og bortfaldt til sidst. Hensynet til en værdig adfærd understregedes ved sjællandske divisions indskærpelse af tilsyn med mandskabets holdning og påklædning, og bæring af sidevåben blev obligatorisk for alle uden for tjeneste; dette naturlige træk i en militær påklædning havde i beredskabstiden været ophævet på foranledning af en eller anden »fredsforening«, hvis fritsvævende »idealer« besættelsen så sørgeligt havde gjort til skamme. Fra midten af maj indførtes censur ved udenrigsministeriets pressebureau for alle offentlige meddelelser og publikationer, især hvis de kunne have forbindelse med den tilstedeværende besættelsesmagt.

Sin gamle Gardehusarkaserne på Østerbro genså regimentet ikke mere. Den beordredes rede til aflevering til Tyskerne fra 18. april, og ritmester A. K. E. Jensen fik den lidet misundelsesværdige opgave at være forbindelsesofficer mellem kasernen og Tyskerne. Først 10., 17. og 28. maj kunne dog overdragelsesdokumenterne underskrives af ritmesteren og den tyske kommandant; på kasernen beholdt

regimentet rådighed over egne depoter og magasiner under tysk bevogtning og kontrol. Som led i tilbagegangen til dagliglivet afholdtes stævne 1 23. maj.

DEN NYE KASERNE

Beslutningen om regimentets forlægning til Næstved garnison og bygning af en ny kaserne var taget i forbindelse med hærordningen af 1937. Garnisonerne havde været diskuteret allerede i april 1937, og regimentschefen var herunder gået stærkt ind for en nordsjællandsk by - Hillerød, Fredensborg eller Birkerød - i stedet for Næstved, dels af hensyn til Næstveds udsatte beliggenhed i tilfælde af fjendtlig landgang, dels for at lette regimentets vagt- og eskortetjeneste i København.

Næstved blev dog valgt, og i efteråret 1937 og vinteren 1938 førtes forhandlinger mellem krigsministeriet, indenrigsministeriet, hærens bygningstjeneste og Næstved kommune om kasernens beliggenhed og bygning. I november 1937 forelå det første udkast til kasernen, til hvilket regimentet måtte stille eget modforslag, da der var taget for lidt hensyn til heste og motorkøretøjer; men i april 1938 godkendtes det reviderede projekt af krigsministeriet og Næstved kommune, og 23. november 1938 toges det første spadestik til den nye kaserne. Dens bygning blev naturligvis forestået af hærens bygningstjeneste, mens omkostningerne afholdtes af staten med en tredjedel, af Næstved kommune med to tredjedele. Kasernen - som var influeret af bygningstjenestens studier af tyske rytterkaserner - fik en meget smuk beliggenhed ca. 2 km øst for Næstved bys centrum op mod skoven Kalby Ris; den byggedes meget åbent på et 18.600 ha stort areal med store afstande og mange grønne plæner mellem de enkelte bygninger, og den virker med sine røde mur- og teglsten og ganske lyse døre og vinduesrammer både tiltalende og velindpasset i landskabet og til traditionel dansk byggemåde. Den omfattede en kerne af administrations- og mandskabsbygninger, suppleret til den ene side med et »hesteområde« - fire stalde, sygestald og to ridebaner samt iøvrigt eksercerhus til den anden side med et »motorområde« med værkstedsbygning, garager og garageplads samt gymnastiksal, stor idrætsplads og svømmebassin. I denne skikkelse var den beregnet til at huse regimentsstab og eskadroner m.v., i alt ca. 360 mand plus befalingsmænd; senere er kasernen imidlertid øget med et antal barakker, en ny kostforplejningsbygning og en ny bygning for kvarterer til værnepligtige befalingsmænd samt et helt nyt garageanlæg inde i Kalby Ris til værksteder og kampvognsgarager. I dag rummer kasernen 2-3 gange så meget personel som oprindeligt og betydeligt større materielbeholdninger. Til selve kasernen sluttede sig dengang kun en ganske lille øvelsesplads - omtrent i kasernens bredde fra Skyttemarksvej til Rønnebæksholm som senere er blevet udvidet noget.

Imidlertid bød kasernen ikke lutter fordele; mobiliseringsmæssigt lå den - som påpeget af regimentschefen - for udsat i tilfælde af overraskende fjendtlig landgang, og bygningernes spredte beliggenhed gjorde - og gør - en effektiv bevogtning næsten umulig uden afgivelse af urimeligt store vagtstyrker. Den parklignende bevoksning viste sig at kræve mere arbejdstjeneste af ikke-militær art end godt er med den traditionelt korte tjenestetid i Danmark, og dens taktisk håbløse placering lige op af en skov kompromitterede ganske dens nærforsvar under et evt. uventet overfald; dette fik under kampen med Tyskerne 29. august 1943 de alvorligste følger. Med al sin skønhed og hensigtsmæssighed under førkrigstidens rolige fredsforhold blev

kasernen ikke særligt velegnet som militært opholdssted og udgangspunkt for en effektiv beredskabsordning under krigens urolige forhold.

28. september 1939 holdtes rejsegilde. Under beredskabet - og efter kantonnementet i den hårde vinter 1939-40 foreslog regimentets chef, at man den kommende vinter fik rådighed over såvel den gamle Gardehusarkaserne (til rekrutuddannelsen) som den nye i Næstved (til beredskabsstyrken), men forslaget vandt ikke gehør; umiddelbart før besættelsen - 20. marts 1940 - bekendtgjorde krigsministeriet officielt sin beslutning, at Gardehusarregimentet fra 1. september 1940 skulle have garnison i Næstved og indkvarteres på den nye kaserne.

I juni 1940 sendtes oberstløjtnant L. P. Lange til Næstved som kasernekommandant; han overtog kasernen bygning for bygning, efterhånden som den blev færdig fra hærens bygningstjeneste, og forestod remontedepotets indflytning i begyndelsen af juli. 28.-29. august flyttede regimentschef med stab og resten af regimentet ind på kasernen, hvor man måtte dele plads med fodfolkets kornet- og løjtnantsskole, hvis kaserneområde på Kronborg slot var blevet beslaglagt af Tyskerne; 3. september 1940 udgaves den første regimentsbefaling fra Næstved.

I fortsættelse af det afholdte stævne 1 holdtes 13.-14. september stævne 2 i Næstved. Ved Kong Chr. X's 70 års dag 26. september savnedes på grund af situationen den gardehusareskorte, hvormed Majestæten under normale omstændigheder utvivlsomt blandt andet ville være blevet fejret; kun regimentets lykønskning overbragtes Majestæten i alvorlig stilhed af regimentschefen.

Igangsættelsen af regimentet på det nye sted og under de sørgeligt ændrede forhold krævede arbejdskraft, og 28. oktober mødte 60 genindkaldte gardehusarer til opfyldelse af dette behov; 1.-2. november stillede for første gang gardehusar-rekrutter på den nye kaserne, og samtidigt indkvarteredes 1. og 7. fodfolksbataillons rekrutkompagnier - som følge af forholdene - på kasernen. 1. november 1940 var garnisonsændringen fuldbyrdet, den hidtidige Gardehusarkaserne på Østerbro i København omdøbtes til Østerbrogades kaserne, og kasernen i Næstved overtog navnet Gardehusarkasernen.